
درهم تنیدگی زندگی، موسیقی و تعزیه ایرانی

■ سیدعبدالحسین مختاباد [نویسنده مسوول]

■ احمد جولایی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۳/۰۵/۱۸ | تاریخ پذیرش نهایی: ۹۳/۰۶/۲۹

درهم تنیدگی زندگی، موسیقی و تعزیه ایرانی

سیدعبدالحسین مختاباد | استادیار، دانشگاه صدا و سیما

احمد جولایی | عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

شهر غزنین نه همان است که من دیدم پسر
چه فتاده است که امسال دگرگون شده کار
خانه‌ها بینم پرنوحه و پربانگ و خروش
نوحه و بانگ و خروشی که کند روح فکار

سوغ سرود فرخی در مرثیه سلطان محمود غزنوی

چکیده

جهان لبریز از سکوت و سکون به اندازه الحان زیبای داوود (ع) کم دارد. موسیقی یک ناموس اخلاقی است که به جهانیان روح و به تفکر بال و امکان جهش، به تصور ربایش و به غم و شادی و به طور کلی به همه چیز حیات می‌بخشد. موسیقی جوهر نظمی است که خود برقرار می‌سازد و تعالی آن به سوی هر چیزی است که نیک و درست و زیباست. با این که نامریی است، اما شکلی خیره‌کننده، هوس‌انگیز و جاویدان است. موسیقی ابعاد گوناگونی در حوزه علمی، نظری و عملی را شامل می‌شود. به گفته ابوعلی سینا، موسیقی علمی ریاضی است که در آن چگونگی نغمه‌ها از نظر ملایمت و تنافر و چگونگی زمان‌های بین نغمه‌ها بحث می‌شود، تا معلوم شود که (لحن) را چگونه باید تالیف کرد. موسیقی در انواع مختلف قابل بررسی است؛ موسیقی رزمی، موسیقی بزمی، موسیقی دینی (مذهبی)، موسیقی کار و... اما این مقاله بیش‌تر به آن جنبه از موسیقی که در حیطه تعزیه ایرانی است و سایر موارد اجرایی موسیقی، خصوصاً بدون ساز و انواع نواها و آواها و دستگاه‌های موسیقی می‌پردازد که توسط نوحه‌خوانان، موزنین، شبیه‌خوانان و در اویش، منتقین و نعت‌خوان خلق می‌شود.

واژگان کلیدی: موسیقی، تعزیه، دستگاه، تکیه و آواز